Κυριακή της Σαμαρείτιδος: «ἐθαύμασαν ὅτι μετά γυναικός ἐλάλει» (Λάμπρος Κ. Σκόντζος, Θεολόγος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 31 Μαΐου, 2024

Η πέμπτη Κυριακή από του Πάσχα είναι αφιερωμένη σε μια σημαντική γυναίκα της Καινής Διαθήκης, στην αγία Φωτεινή τη Σαμαρείτιδα.

Αυτή η γυναίκα, ούσα αμαρτωλή και «αιρετική» (κατά τους Ιουδαίους), αξιώθηκε να γίνει συζητητής του Κυρίου, ο Οποίος της αποκάλυψε ύψιστες αλήθειες, τις οποίες δεν είχε αποκαλύψει, εισέτι, ούτε στους μαθητές Του.

Η Σαμάρεια ήταν πόλη, αλλά και ονομασία περιοχής, στα βορειοανατολικά της Παλαιστίνης. Απείχε περί τα 45 χιλιόμετρα από την Ιερουσαλήμ και είχε ιδρυθεί από τον βασιλιά Αμβρί, τον 10ο π. Χ. αιώνα. Καταλήφτηκε πολλές φορές από βασιλείς της Δαμασκού και άλλους από ειδωλολατρικούς λαούς. Τον 2ο π. Χ. αιώνα καταστράφηκε και ανοικοδομήθηκε από τον Ρωμαίο ανθύπατο Γυβίνιο και τον Ηρώδη το Μέγα και γι’ αυτό είχε μετονομαστεί σε Σεβάστεια ή Σεβαστή, προς τιμήν του Καίσαρος.

Εκτός από την πόλη Σαμάρεια στην περιφέρεια της Σαμάρειας υπήρχαν και άλλες πόλεις όπως η Καισάρεια και η Συχέμ, όπου βρισκόταν ένα σημαντικό μνημείο για τους Ισραηλίτες, το φρέαρ του πατριάρχη Ιακώβ, το οποίο άνοιξε για να ποτίσει την οικογένειά του και τα ποίμνιά του.

Οι Σαμαρείτες ήταν ισραηλιτικής καταγωγής, αλλά, λόγω των ιστορικών περιπετειών, αποκόπηκαν ενωρίς από τις υπόλοιπες φυλές. Λόγο ότι είχαν αναμειχθεί με τους ειδωλολάτρες, είχαν υιοθετήσει πολλές από τις συνήθειες τους και κατά συνέπεια είχαν διαφοροποιηθεί κυρίως από τους Ιουδαίους, οι οποίοι τους μισούσαν και τους αποστρέφονταν με βδελυγμία. Κύριο χαρακτηριστικό των Σαμαρειτών ήταν ότι είχαν μεταθέσει την ιερότητα του ναού της Ιερουσαλήμ στο όρος Γαριζίν, όπου πίστευαν ότι κατοικεί ο Θεός και προσέτρεχαν εκεί να προσευχηθούν.

Ο Κύριό μας Ιησούς Χριστός ήρθε στον κόσμο να σώσει ολόκληρο ανθρώπινο γένος και όχι μόνο τους Ιουδαίους, όπως αντιλαμβάνονταν εκείνοι λαθεμένα το πρόσωπο του Μεσσία. Γι’ αυτό και περιόδευσε σε περιοχές που κατοικούσαν μη Ιουδαίοι. Σε

μια από τις περιοδείες Του ανέβηκε, με τους μαθητές του, και στη Σαμάρεια να κηρύξει και εκεί το ευαγγέλιο της σωτηρίας. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός πως στις παραβολές Του αναφέρθηκε κάποιες φορές στους Σαμαρείτες, παρουσιάζοντάς τους ως ηθικά ανώτερους από τους Ιουδαίους (Λουκ.10,25-37).

Έφτασαν κάποιο ζεστό μεσημέρι στη Συχέμ και στάθμευσαν στο ιστορικό πηγάδι του Ιακώβ. Οι μαθητές Του είχαν πάει στην πόλη για να αγοράσουν προμήθειες. Ο Χριστός είχε μείνει μόνος και διψασμένος στο στόμιο του πηγαδιού, περιμένοντας κάποιον να έρθει με δοχείο άντλησης, διότι το πηγάδι ήταν βαθύ, περίπου 35 μέτρα βάθος, να του δώσει νερό να ξεδιψάσει.

Κάποια στιγμή ήρθε μια γυναίκα Σαμαρείσσα να αντλήσει νερό. Ο Κύριος της ζήτησε να του δώσει νερό, υποσχόμενος ότι θα της έδινε σε αντάλλαγμα το «ζωντανό νερό» να μην διψάσει ποτέ πια. Εκείνη εξέφρασε την απορία της, πως ήταν δυνατόν ένας «ορθόδοξος» Ιουδαίος να ζητά χάρη από μια «αιρετική» Σαμαρείτισσα. Αυτή ήταν η αφορμή για να προκαλέσει συζήτηση μαζί της.

Ως Θεός γνώριζε ότι η γυναίκα εκείνη είχε δεκτική ψυχή για να καρποφορήσει ο λόγος Του, διότι έμελλε να γίνει η ευαγγελιστής των ομοεθνών της. Γι’ αυτό έπιασε μαζί της υψηλού θεολογικού χαρακτήρα συζήτηση, αποκαλύπτοντάς της υψηλές αλήθειες, τις οποίες δεν ήταν ώριμοι να ακούσουν, ούτε οι μαθητές Του. Επίσης της ανάγγειλε ότι είναι ο αναμενόμενος Μεσσίας και πως ήρθε μαζί Του η νέα μεσσιανική εποχή.

Ακόμα της αποκάλυψε, για πρώτη φορά, την πνευματική φύση του Θεού και την πνευματική και αληθινή λατρεία Του και πως έφτασε το τέλος στις θρησκευτικές αντιλήψεις του κόσμου, είτε αυτές είναι ιουδαϊκές, είτε σαμαρειτικές, είτε εθνικές. Πως έφτασε ο πολυπόθητος καιρός κατά τον οποίο θα λατρεύεται ο Θεός «εν πνεύματι και αληθεία» (Ιωάν.4,23).

Η γυναίκα αυτή ήταν αμαρτωλή. Άλλαζε τους άνδρες και ζούσε έκλυτη ζωή. Αυτό όμως δεν στάθηκε εμπόδιο στο Χριστό να πιάσει συζήτηση μαζί της και να της αποκαλύψει τα μυστήρια της σωτηρίας. Δεν ήταν άλλωστε η μόνη αμαρτωλή στον κόσμο, διότι, «πάντες ήμαρτον και υστερούνται της δόξης του Θεού» (Ρωμ.3,23). Ο Χριστός δεν ήρθε στον κόσμο να αναζητήσει δικαίους, αλλά αμαρτωλούς, να τους καλέσει σε μετάνοια (Λουκ.5,31).

Γι’ αυτό και συναναστρέφονταν με αμαρτωλούς, πόρνες και τελώνες, κάτι που σκανδάλιζε σφόδρα τους ηθικιστές Ιουδαίους (Λουκ.7,34). Δεν είναι πια πρόβλημα αυτή καθ’ εαυτή η αμαρτία, αλλά η αμετανοησία, η εμμονή στην αμαρτία. Παραδείγματα προς μίμηση δεν είναι οι «ηθικοί» Φαρισαίοι, όπως ήταν στην ιουδαϊκή κοινωνία, αλλά οι μετανοημένοι τελώνες, πόρνες, ληστές και οι λοιποί

αμαρτωλοί.

Οι μαθητές του Κυρίου, όταν επέστρεψαν, «εθαύμασαν ότι μετά γυναικός ελάλει» (Ιωάν.4,26). Δεν πίστευαν στα μάτια τους, βλέποντας τον διδάσκαλό τους να συζητά με μια γυναίκα Σαμαρείτισσα «αιρετική». Δεν μπορούσαν να καταλάβουν ότι ο Χριστός, ήρθε στον κόσμο για να λυτρώσει ολόκληρο το ανθρώπινο γένος και όχι να εξυπηρετήσει τους εθνικισμούς και μεγαλοϊδεατισμούς των ομοφύλων Του και γι αυτό στράφηκε και προς τους «αιρετικούς» Σαμαρείτες, να τους αναγγείλει το μήνυμα της σωτηρίας.

Δε μπορούσαν να διανοηθούν ότι διάλεξε μια γυναίκα να διαλεχτεί μαζί της, στο στόμιο ενός πηγαδιού, αποκαλύπτοντάς της τα μυστήρια του Θεού και τον πνευματικό τρόπο προσέγγισής Του από τους ανθρώπους. Είχαν την πεποίθηση πως η γυναίκα δεν είχε ιδιαίτερη αξία, δεν της επιτρεπόταν να ασχολείται με τέτοια θέματα. Ήταν ανώφελη κάθε συζήτηση με αυτή, αφού δε θα μπορούσε ποτέ να κηρύξει, διότι κάθε μαρτυρία της γυναίκας θεωρούνταν αναξιόπιστη.

Ο Χριστός όμως ήρθε να αλλάξει και αυτές τις νοοτροπίες. Να δώσει σε όλα τα ανθρώπινα πρόσωπα την αρμόζουσα αξία τους, ανεξάρτητα από το φύλο, την καταγωγή, την κοινωνική και εθνική καταγωγή. Γκρέμισε όλα τα στεγανά, που είχε θέσει η αμαρτία. Έδωσε την αξία που στερούταν η γυναίκα, εμπράκτως (και) στο πρόσωπο της Σαμαρείτιδος, δίνοντάς της το ύψιστο προνόμιο να είναι ο πρώτος άνθρωπος ο οποίος πληροφορήθηκε ευθέως και ξεκάθαρα ότι Αυτός είναι ο αναμενόμενος Μεσσίας.

Η φύση της ως γυναίκα και μάλιστα αμαρτωλή, δε στάθηκε εμπόδιο να της αποκαλυφθούν από το Χριστό τα μυστήρια του Θεού.

Αυτό είναι ένα από τα πολλά παράξενα και ακατανόητα, στους διαχρονικούς ορθολογιστές, συμβάντα της ζωής του Χριστού. Λογικά θα περίμενε κανείς την υψηλή αυτή θεολογική συζήτηση να την κάνει με τους Γραμματείς, τους Φαρισαίους και το ιουδαϊκό ιερατείο και όχι με μια άσημη, και εγνωσμένης ηθικής ελευθεριότητας γυναίκα. Αλλά όμως «τα μωρά του κόσμου εξελέξατο ο Θεός ίνα τους σοφούς καταισχύνη, και τα ασθενή του κόσμου εξελέξατο ο Θεός ίνα καταισχύνη τα ισχυρά» (Α΄Κορ.1,27), αφού «ουκ έγνω ο κόσμος δια της σοφίας τον Θεόν» (Α΄Κορ,1,21).

Προτίμησε αυτήν, διότι, ως Θεός, διείδε ότι στην ψυχής της σιγόκαιγε η ελπίδα της σωτηρίας, από τον ερχόμενο Μεσσία, τον οποίο περίμενε εναγωνίως, σε αντίθεση με την θρησκευτική και πολιτική ιουδαϊκή ηγεσία, η οποία τον περίμενε ως έναν εγκόσμιο λαμπρό και ισχυρό βασιλιά και τίποτε περισσότερο. Γι’ αυτό και Τον σταύρωσαν, όταν είδαν ότι δεν εκπλήρωσε τις φθηνές προσδοκίες τους. Εδώ

βλέπουμε το υπέρτατο μεγαλείο της χριστιανικής διδασκαλίας, η οποία δεν «χωρά» στα υπερφίαλα μυαλά των σοφών του κόσμου, αλλά στις ταπεινές καρδιές.

Στο πρόσωπο της αγίας Φωτεινής καταξιώθηκε η γυναικεία φύση, η οποία βρισκόταν στο απόλυτο περιθώριο στον προχριστιανικό κόσμο και συνεχίζει να βρίσκεται, στον σύγχρονο εξωχριστιανικό. Ο λόγος Του καρποφόρησε στην ψυχή της και η ως τότε η αμαρτωλή και ταπεινή αυτή γυναίκα αναδείχτηκε θερμός κήρυκας του Ευαγγελίου στους ομοφύλους της και αλλαχού, ώστε η Εκκλησία μας να της προσδώσει τον υπέρτατο τιμητικό τίτλο της ισαποστόλου. Είναι η κατοπινή αγία Φωτεινή, σωστό φωτεινό ορόσημο στην πορεία του κόσμου προς τη σωτηρία.

Τελειώνοντας, μπορούμε να φανταστούμε με ποιους «συνομιλεί» σήμερα ο Χριστός. Προφανώς όχι με τους σύγχρονους μεγαλορρημονούντες «θεολόγους», ιδιαίτερα με όσους διαστρέφουν το λόγο Του, με τον γνωστή άνυδρη και ξύλινη «θεολογία» τους, την οποία διατυπώνουν, με ακαταλαβίστικους συλλογισμούς και φιλοσοφικούς όρους, για να κάμουν επίδειξη γνώσεων και να καταστούν ως «σημαίνοντες θεολόγοι». Τέτοια παραδείγματα έχει να μας παρουσιάσει πάμπολλα η μεσαιωνική αιρετική σχολαστική «θεολογία», αλλά και η σύγχρονη προτεσταντική, η οποία επιχειρεί μέσω της «θεολογίας» να καταρρίψει την πίστη στο Θεό!

Δε «συνομιλεί» με τους θιασώτες της λεγομένης Οικουμενικής Κινήσεως, του διαχριστιανικού και διαθρησκειακού συγκρητισμού, οι οποίοι σχετικοποιούν την σώζουσα αλήθεια της Εκκλησίας και αναβιβάζουν σε «σώζουσες αλήθειες» τις αιρετικές δοξασίες των αιρετικών και αλλοθρήσκων, ως δήθεν «διαφορετικές παραδόσεις και πίστεις», τις αιρετικές τους κοινότητες σε «εκκλησίες» και τις θρησκείες σε «διαφορετικούς τρόπους αναγωγής στον ίδιο Θεό».

Δε «συνομιλεί» με τη σύγχρονη διανόηση, η οποία κλεισμένη στα στεγανά της, δεν έχει να προσφέρει τίποτε το ουσιαστικό στον σημερινό άνθρωπο, ο οποίος αντιμετωπίζει σοβαρή κρίση ταυτότητας και βιώνει πρωτοφανή υπαρξιακή αγωνία. Δεν «συνομιλεί» με τους ισχυρούς του κόσμου, οι οποίοι τον εκθρόνισαν και στη θέση Του θρόνιασαν την ανθρώπινη ματαιοδοξία. Με ποιους λοιπόν «συνομιλεί»; Αναμφίβολα, με ταπεινούς στην καρδιά, κληρικούς, μοναχούς και λαϊκούς, των οποίων ο απλοϊκός λόγος είναι αγνή και αυθεντική θεολογία, διότι είναι ξεχείλισμα πίστεως και αγάπης προς Αυτόν και προς τους αδελφούς τους!